

ŠTĚSTÍ V NEŠTĚSTÍ

Kázání ze soboty 06.03.2021 – br. Martin Pavlík

Mt 5, 1–12

Milé sestry a bratři v Kristu,

tento týden byl plný zpráv o tom, že už je to rok – od chvíle, kdy se svět, tak jak jsme ho znali, úplně změnil; rok, kdy byla naše každodennost zbavena pravidelného rytmu, v němž se za normálnějších okolností střídala práce a zábava, nebo škola a volný čas. Rok, který rozevřel obrovskou díru v čase. Pro mě to byl také rok nových otázek. Mezi křesťany opět jednou se vši naléhavostí a oprávněností zaznívala otázka, co je nyní naším největším posláním? Co přinášet lidem kolem nás? Co je nyní úkolem církve? Znamená být solí a světlem světa v této mimořádné době něco jiného než před rokem? Změnilo se něco na tom, jak jsme svému poslání rozuměli před pandemií, a jak mu rozumíme teď? Kdybychom udělali podobný průzkum mezi námi, jak by asi zněly nejčastější odpovědi? Někdo by jistě řekl, že naším posláním je povolávat všechny lidi, aby se stali učedníky Ježíše Krista, vést lidi k rozhodnutí pro víru, zvěstovat evangelium, připravit svět na Ježíšův druhý příchod atp. Všechny tyto odpovědi by byly správné a nejspíš i stejně důležité, ale ve svém dnešním kázání si chci všimnout ještě jedné věci, o které bych řekl, že patří k vůbec nejpřehliženějším. A přitom je bytostně křesťanská. Víte, o jaké součásti našeho poslání mluvím?

Slova, která jsme slyšeli v textu před kázáním, zahajují jedno z nejslavnějších míst Nového zákona a všichni jsme ho mnohokrát slyšeli. V Matoušově evangeliu je to začátek Ježíšova „kázání na hoře. Takzvaná „blahoslavenství“, která jsme četli, se v jiné podobě vyskytují také v evangeliu podle Lukáše, kde jsou stručnější, seřazená do dvojic a tvoří součást nějakého většího celku. Ale v Matoušově evangeliu tvoří blahoslavenství začátek Ježíšova nejslavnějšího kázání, které čteme od 5. do 7. kapitoly. Spousta křesťanů ve snaze odpovědět na otázku, co je naším posláním, opakovaně čte a vrací se právě k tomuto Ježíšově kázání – je to pochopitelné, protože je to text, který s lidmi hýbe. Na konci 7. kapitoly je dovětek, který říká, že když Ježíš dokončil své kázání, žasly nad ním zástupy lidí, a také, že je učil jako někdo, kdo má moc. Právě toto Ježíšovo kázání přináší všechny zásadní křesťanské myšlenky, ke kterým se hlásíme a druhým dechem dodáváme, že je stále neumíme žít.

Ježíš v něm reinterpretuje biblické učení, vykládá nově Zákon a Proroky, prohlubuje řadu myšlenek, které aktualizuje a končí výzvou k rozhodnutí. Dnes si však chceme všimnout toho, čím Ježíš toto své kázání začíná. Protože právě v tom, čím Ježíš začal, slyším odpověď na otázku, co v této době přinášet lidem kolem nás v první řadě. A odpověď, kterou slyším z Ježíšových úst, zní: povzbuzení. Přesně o tom jsou všechna blahoslavenství. Míří na city, emoce, jsou to slova, která se nedají uchopit racionálně. Ježíš svou řeč nezačíná učením, výkladem, nadhozením teologického problému, ale obrací se na posluchače v situaci, v jaké se nacházejí a zaslíbuj jim něco, co je nové a trvalé. Nabízí jiný pohled a ukazuje věci z jiné strany. A především, Ježíšovo kázání začíná povzbuzením. Kristus nezačíná požadavky, ale pozhánáním. O tom je každé z blahoslavenství, tedy všechny úvodní verše, které začínají slovem „blahoslavení“. Čím tedy Ježíš povzbuzuje? Komu to Ježíš vlastně gratuluje?

Není úplně lehké přeložit už samotný výraz makarios, který známe v češtině jako blahoslavený. Někdy se překládá také jako šťastný. Pokud to přeložíme takto, možná ještě více vynivní typický ježíšovský paradox. Proč paradox? Protože šťastné lidi si obvykle

představujeme jako ty, kteří jsou stále v euforii, na všechno reagují hysterickým nadšeným kvílením, jsou spíš extrovertní, vysoce společenší, se silnějšími romantickými vztahy, dále spíše oblíbení, méně neurotičtí než ostatní, na škále, kterou se měří psychopatické rysy osobnosti, dosahují méně bodů než průměr, jsou spíš bohatí, mají dobrou práci, vážené postavení, umí se prosadit, jsou zdraví a neprožívají bolest. Recept na šťastný život.

Ježíš však své kázání začíná slovy určeným lidem, kteří si uvědomili, že v žádné z těchto skupin nejsou. Všechny tyto společensky uznávané kvality – často mylné a povrchní – staví na hlavu a vytváří novou definici šťastného života. Vyzdvihuje lidi, které okolí buď lituje, odsuzuje, podceňuje, nebo jimi pohrdá. Všimněte si, jak Ježíš předefinovával zdroj uznání a nutí nás podívat se na to z jiné strany – šťastní nejsou ti, kteří něco mají, ale kterým něco chybí. Povzbuzuje ty, kteří jsou v nouzi, kteří nic významného nedělají. „Významní“ jsou jen tím, že jim něco chybí. A tím se vymezuje také vůči takzvané záslužnické teologii, evangeliu prosperity, které tvrdí něco ve smyslu: „pokud máš dluhy, jsi nemocný, máš deprese nebo stojíš před rozvodem, chyba je v tobě a ve tvé slabé víře; chce to jen správně věřit, správně pojmenovat a nárokovat si to, co pro nás Bůh připravil.“ A naše církve bude mít trvale díky svému původu blízko k pokušení uvažovat podobně. Jenže, jak připomíná například Petr Vizina, není těžké domyslet, že tento druh křesťanství, který stejně jako jiná magie věří ve správné použití přístupového hesla, po čase přináší v lepším případě frustraci, v horším pak pocit viny z toho, že podobné techniky nefungují. Jeden z prvních psychologů a odborníků, který bral mladé evangelikály, znepokojené rozporem mezi jazykem víry a její žitou podobou vážně, byl americký psycholog Larry Crabb, který v 77 letech zemřel minulý týden. Z nakladatelství Návrat domů možná znáte jeho knihu Uvnitř, v níž chválil ty, kteří sami sobě nelžou a ukázal, že pouhé přeznačkování reality není skutečnou proměnou. Štěstí, které zvěstoval Ježíš, není vnější, ale vnitřní norma. A do světa, ve kterém žijeme především z toho, jak nás vnímají ostatní, zaznívá: není důležité to, jak nás vnímají lidé, dokonce nezáleží ani pouze na tom, jak se cítíme, ale především na tom, jak nás vidí Bůh.

Milé sestry a bratři, v úvodu dnešního kázání jsem položil otázku, co je v těchto dnech naším hlavním posláním. A moje odpověď zní: přinášíme povzbuzení. Umět povzbudit není málo. Je to bytostně křesťanské, protože to sám Ježíš předřadil všemu podstatnému, co říkal a dělal. Ježíš později prohluboval biblické učení a vedl lidi k rozhodnutí, ale začal povzbuzením. Bez blahoslavenství bychom nejspíš nedokázali pochopit zbytek kázání s jeho některými téměř nespílitelnými požadavky. Dodržování nově definovaných požadavků je možné jen z milosti obsažené v blahoslavenstvích. Jako Hospodin ve Starém zákoně nejprve zahrnul židovský národ požehnáním a osvobozením od otroctví, a až poté následovaly požadavky na Sinaji. Úvod Ježíšova kázání ukazuje na stejný pořadí: nejprve požehnání, poté příkaz, nejprve podpora, poté výzva, nejprve milost, poté zákon, nejprve povzbuzení, poté požadavky. Pokud bychom oddělili blahoslavenství od zbytku kázání, nejspíš bychom nikdy nepochopili Kristův výrok, že jeho jho netlačí a břemeno netíží, jak zaznělo v prvním biblickém čtení. A tak, jestli máte ve svém okolí zdravotníky, povzbuďte je. Jestli máte děti, které tráví denně hodiny za obrazovkou a musí kvůli škole, povzbuďte je. Jestli znáte unavené učitele, ustarané rodiče, povzbuďte je. Kázání na hoře je řečeno lidem, kteří jsou na cestě. Na cestě následování. Přeji si, abychom dnes zaslechli Kristovo povzbuzení taky a dokázali ho přinášet všude tam, kde schází. Právě takovým i skrze nás Ježíš říká „gratuluji vám“, vím o vás.

Amen